

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:1398

av Tuve Skånberg (KD)

Ett modernt, offentligt belöningssystem

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda ett modernt, offentligt belöningssystem i enlighet med intentionerna i motionen.

Motivering

Staten belönar i dag engagerade medborgares samhällsinsatser. I dagsläget delar statschefen och regeringen ut medaljer. I ett internationellt perspektiv är detta ett tämligen begränsat system. Med några undantag innefattar de flesta andra länders offentliga belöningssystem även statliga förtjänstordnar, och de förekommer oavsett politisk färg. I hela världen finns ett fåtal stater som inte har utvecklade belöningssystem där ordnar för förtjänster mot dessa stater utgör en självklar del.

Sedan 1975 delas efter riksdagsbeslut de svenska ordnarna i princip inte ut till svenska medborgare. I riksdagen har sedan mitten av 1980-talet återkommande motionerats med inriktningen att det offentliga belöningssystemet måste reformeras.

Sakskälen som talar för en reformering är kända sedan tidigare och relateras här kort. Som tidigare nämnts är det tvågradiga offentliga belöningssystemet i sig platt och ojämförbart i förhållande till våra nordiska grannländer och till huvuddelen av andra länders system. Att något saknas indikeras inte minst genom att ovan nämnda medaljer visserligen har olika storlekar, men det är inte en optimal lösning eftersom det ändå inte skapar en rättvisande jämförbarhet. Medaljer ges internationellt för mer avgränsade förtjänster och ordnar för mer framstående gärningar. Svenskar riskerar därigenom att

uppfattas som mindre framstående än de egentligen är. Sverige framstår internationellt sett också som avvikande när svenska medborgare förvägras några av sin egen stats förnämsta utmärkelser.

De svenska ordnarna är väl harmonierade med varandra: Serafimerorden för synnerligen framstående förtjänster, Svärdsorden för militärer och Nordstjärneorden för ämbets- och tjänstemän m.fl. (de tre instiftade av Fredrik I), kompletterat med Vasaorden för huvudsakligen den privata sektorn (instiftad av Gustav III). Det är en billig form att belöna medborgarna med eftersom ordenstecknen enbart är till låns (mot en pant) och ska återställas vid innehavarens bortgång. Det skapar en tydligare bild av inom vilket fält innehavaren gjort sina insatser för samhället och på vilken nivå, lättförståeligt även i internationella sammanhang.

Ett separat problem som följt av det tvågradiga belöningssystemet är utbredningen av s.k. privatordnar (falska ordnar, illegitima ordnar) som brukas bl.a. som ersättning för den orden som staten egentligen borde förlänat. Om detta problem har också motionerats tidigare.

I de förarbeten som låg till grund för riksdagsbeslutet relaterades till motioner i riksdagen tillbaka till 1800-talet som krävt ett avskaffande av ordnar för att ge tyngd i argumentationen. Det måste i så fall vara väl värt att notera att de senaste decenniernas motionerande för en reformering av det offentliga belöningssystemet i antal vida överstiger dessa tidigare motioner.

Staten har ett ansvar för att på alla sätt motverka en samhällsutveckling där var och en tänker på sig själv, eller där vänskapskorruption riskerar att breda ut sig, eftersom det strider mot den demokratiska gemenskapstanke som borde vara bärande för en stat. Härav följer att staten på ett organiserat sätt bör uppmuntra medborgares förtjänster och samhällsinsatser. Den nuvarande utformningen av det offentliga belöningssystemet har varit utsatt för återkommande kritik.

Regeringen bör därför låta utreda hur det offentliga belöningssystemet kan reformeras.

Tuве Skånberg (KD)